

Česká školní inspekce

Liberecký inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola Jablonec nad Nisou, 5. května 76

5. května 76, 466 01 Jablonec nad Nisou

Identifikátor školy: 600 078 396

Termín konání inspekce: 17. - 21. květen 2004

Čj.:	h4-1261/04-5181
Signatura:	oh3cx121

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- ❖ personálních podmínek vzdělávací a výchovné činnosti v předmětech základní školy (přírodověda, český jazyk, matematika na 1. a 2. stupni, občanská výchova, dějepis, rodinná výchova, fyzika, přírodopis, zeměpis, informatika) vzhledem ke schváleným učebním dokumentům ve školním roce 2003/2004
- ❖ materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti v předmětech základní školy (přírodověda, český jazyk, matematika na 1. a 2. stupni, občanská výchova, dějepis, rodinná výchova, fyzika, přírodopis, zeměpis, informatika na 2. stupni) vzhledem ke schváleným učebním dokumentům ve školním roce 2003/2004
- ❖ průběhu a výsledku vzdělávání a výchovy v předmětech základní školy (přírodověda, český jazyk, matematika na 1. a 2. stupni, občanská výchova, dějepis, rodinná výchova, fyzika, přírodopis, zeměpis, informatika na 2. stupni) vzhledem ke schváleným učebním dokumentům ve školním roce 2003/2004
- ❖ úrazovosti v základní škole (tematické zjišťování) ve školním roce 2003/2004
- ❖ přístupu v posuzování rovných příležitostí mužů a žen v základní škole (tematické zjišťování) ve školním roce 2003/2004

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Jablonec nad Nisou, 5. května 76 je příspěvkovou organizací města Jablonce nad Nisou. Byla založena zřizovací listinou Zastupitelstva města Jablonce nad Nisou vydanou dne 11. prosince 2003 s účinností od 1. ledna 2003 na dobu neurčitou.

Organizace sdružuje základní školu (dále jen ZŠ) s kapacitou 500 žáků, školní družinu (ŠD) s kapacitou 100 žáků a školní jídelnu s kapacitou 350 jídel (ŠJ). Povolená kapacita základní školy je využita na 60 %. Organizace sídlí i v odloučeném pracovišti v Sokolí ulici 9, v němž se vzdělávají žáci 1. – 4. ročníku a dvou vyrovnávacích tříd. Jsou zde oddělení ŠD a v přístavbě z roku 1998 i moderní kuchyně s jídelnou, kde se stravují pouze žáci a zaměstnanci školy. V době inspekce se ve škole vzdělával 301 žák v 15 třídách, ve dvou odděleních ŠD bylo zapsáno 25 žáků od prvního do čtvrtého ročníku. Školu navštěvují převážně žáci příslušné spádové oblasti.

Výuka probíhá podle vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2 včetně Úprav a doplňků čj. 25 018/98-22.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

V základní škole vyučuje včetně vedení celkem dvacet čtyři pedagogických pracovníků, inspekce sledovala výuku u šestnácti vyučujících, z nichž jedna učitelka nesplňovala podmínku odborné a pedagogické způsobilosti, absolvovala pouze středoškolské vzdělání. Ve škole vyučuje ze zhlédnutých předmětů rodinnou výchovu a přírodopis. Další dva vyučující přírodopisu jsou odborně a pedagogicky způsobilí. Jeden byl v době inspekční činnosti nemocen. Předmět přírodověda vyučují dvě odborně a pedagogicky způsobilé vyučující. Problémem je obsazení ostatních přírodovědných předmětů na druhém stupni. Odchod

kvalifikovaného učitele fyziky a matematiky na začátku školního rohu (polovina září) vyřešilo vedení školy přijetím učitele bez odpovídající odborné způsobilosti na dobu určitou. Výuku předmětu v 9. ročníku převzal v průběhu školního roku ředitel školy, který má pro výuku fyziky aprobaci.

Na druhém stupni vyučují ve školním roce 2003/2004 matematiku celkem tři učitelé. Dva jsou odborně i pedagogicky způsobilí, jeden má způsobilost pouze pedagogickou. Obě učitelky matematiky ve 4. a 5. třídě splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Zeměpis učí letos dvě a informatiku jeden vyučující. Všichni jsou pro výuku pedagogicky způsobilí.

Český jazyk na 1. stupni v I., II. A, III. A a III. B vyučují plně kvalifikované učitelky, podmínky splňují i tři češtinářky učící předmět na 2. stupni. Výuka dějepisu byla svěřena jedné pedagogicky způsobilé učitelce a jedné plně kvalifikované vyučující, rodinnou výchovu vyučuje jedna odborně a pedagogicky způsobilá učitelka.

Ze dvou vyučujících ve vyrovnávacích třídách vystudovala jedna speciální pedagogiku, druhá absolvovala kurz pro dyslektické asistentky. Funkci výchovné poradkyně zastává odborně a pedagogicky způsobilá učitelka bez stanoveného kvalifikačního studia výchovného poradenství, požadovanou délku praxe však splňuje.

Učební úvazky pedagogů byly stanoveny s ohledem k personálnímu obsazení školy. Vedení školy při jejich přidělování zohlednilo kromě vystudovaného oboru konkrétní aprobaci, praxi, schopnosti a zájmy pedagogů. Odchod kvalifikovaného učitele fyziky a matematiky v polovině září záměr o maximální aprobovanost výuky zkomplikoval.

Statutárním zástupcem školy je její ředitel, který spolu se svým zástupcem a pověřenou učitelkou pro odloučené pracoviště zajišťují organizaci chodu školy. Celková organizační struktura školy je jasná a přehledná. Činnost a provoz školy se řídí příkladně zpracovaným organizačním řádem, který jednoznačně deleguje pravomoci na určené pracovníky, vymezuje jejich kompetence a odpovědnost za fungování svěřeného úseku. Řád zpřesňují interní prováděcí předpisy, směrnice, které jsou po obsahové i formální stránce na vysoké úrovni. Poradním orgánem ředitele je kromě pedagogické rady i širší vedení školy složené ze zástupce ředitele, pověřené učitelky pro odloučené pracoviště, vedoucí školního stravování a výchovné poradkyně. Žákovský parlament nebyl zvolen. Vnitřní informační systém je funkční, potřebám pedagogů a zaměstnanců vyhovuje. Informace jsou sdělovány při pedagogických radách a provozních poradách. Informace s dlouhodobou platností jsou v písemné podobě vyvěšeny na panelech ve sborovně, totéž se týká týdenních plánů doplněných o údaje určující jmenovitou odpovědnost za splnění úkolu.

Metodické orgány plní zodpovědně a koncepčně svoje poslání. Scházejí se v průměru třikrát až čtyřikrát během školního roku a jejich činnost je písemně dokladována. Zaměřují se na vzájemné konzultace členů, koordinaci výuky v předmětech, rozpracování učebních osnov do časově tematických plánů, přípravu komisionálních zkoušek, exkurzí, soutěží a olympiád, přípravu žáků na přijímací řízení ve středních školách, účast na dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, vyhodnocování výsledků za klasifikační období, na pomoc začínajícím a nekvalifikovaným učitelům, kterým vedení školy ustanovuje zkušeného pedagoga. Prostudováním plánu činnosti, zápisů z jednání metodických orgánů pro 1. a 2. stupeň i z rozhovoru s vyučujícími vyplynulo, že učitelé přírodopisu a přírodovědy nekonzultují obsah a návaznost učiva.

Kontrolní a hospitační činnost provádí vedení školy pravidelně a často, řídí se plánem zpracovaným pro letošní školní rok. Inspekce provedla společně s ředitelem školy hospitaci v jedné hodině českého jazyka. Ředitelem uskutečněný rozbor zhlédnuté hodiny prokázal jeho odbornost, zkušenost a taktní přístup. Během rozboru využila učitelka daný prostor pro sebehodnocení. Ředitel školy i zástupce ředitele zakládají písemné podklady z uskutečněných

hospitací, s jejich obsahem a závěry vyučující seznamují. Některá zobecnění jsou předmětem diskuse a námětem pro zkvalitňování výuky. Hospitační činnost jednoznačně ovlivňuje kvalitu výchovně-vzdělávacího procesu. Další vzdělávání včetně zvyšování kvalifikace učitelů vysokoškolským studiem probíhá v souladu s potřebami školy. Učitelé si vybírají jednorázové i dlouhodobé vzdělávací akce z nabídky pedagogického centra, vzdělávání v počítačové gramotnosti navíc si organizuje škola sama v domácím prostředí. Pravidelně se vzdělávají učitelé jazyků, většina pedagogů prošla kurzy SIPVZ P I, II.

Personální podmínky vzdělávací a výchovné činnosti vzhledem ke schváleným učebním dokumentům byly ve sledovaných přírodovědných předmětech 2. stupně hodnoceny jako dobré, v ostatních sledovaných předmětech jako velmi dobré.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Organizace sídlí ve dvou sousedních školních budovách se společnou zahradou, jejíž jedna část byla svépomocí přebudována na hřiště pro míčové hry. Ve školní budově v Sokolí ulici s moderní přístavbou školní jídelny se nacházejí třídy 1. stupně od I. do IV. B a oddělení školní družiny včetně šaten pro třídy a přichozí strážníky. V budově je malá tělocvična a učebna výpočetní techniky. Společné chodby jsou prostorné, učebny vybaveny vhodným žákovským nábytkem. Třídy jsou esteticky upravené, na stěnách visí obrazové materiály, mapy, přehledy učiva, výtvarné práce žáků. Všude bylo čisto.

Třípatrová hlavní budova v ulici 5. května prostorově vyhovuje žákům pátých ročníků a 2. stupně. Kmenové třídy se po stránce estetického působení lišily od tříd 1. stupně, jejich výzdoba se výjimečně vztahovala k vyučovanému předmětu. Škola započala s postupným vybavováním tříd novým nábytkem, někde alespoň s obnovou poničených vrchních desek žákovských lavic. Ve většině tříd je již zapotřebí znovu vymalovat a opravit poškozené nátěry stěn. Kromě kmenových tříd disponuje škola dostatečným počtem vhodných odborných učeben a zázemím pro pedagogy. Zřizovatel schválil finanční prostředky na rekonstrukci hygienických zařízení pro žáky i dospělé, v době inspekční činnosti byla dokončována rekonstrukce šaten v přízemí. Kvůli havarijnímu stavu nelze využívat nářadovnu tělocvičny v přístavbě. Do této části byl přístup zakázán.

Žáci na prvním i druhém stupni byli vybaveni vhodnými učebnicemi pro většinu sledovaných předmětů a během výuky s nimi většinou účelně pracovali. Kromě učebnic měli k dispozici kopírované texty. S výjimkou videokazet vlastní škola soubory názorných pomůcek v takovém rozsahu, který umožňuje uplatňovat zásadu názornosti téměř ve všech osnovami stanovených tematických celcích. V odborných učebnách je napevno nainstalována funkční audiovizuální technika a spousta pomůcek, v učebně přírodopisu je žákům k dispozici i odborná literatura. Zatímco prostředí učebny přírodopisu bylo pro výuku výrazně podnětné a učebna se pro výuku pravidelně využívala, učebna fyziky a chemie včetně fyzikálních sbírek působila zanedbaně. Řada pomůcek nefungovala. K výuce sloužila učebna ojedinele.

Materiálnímu vybavení školy pro výuku informatiky byla věnována mimořádná pozornost. Kromě dvou učeben vybavených starší výpočetní technikou, které jsou využívány i pro výuku v jiných předmětech na 1. i 2. stupni ZŠ (při inspekci několikrát v matematice), byla v letošním školním roce uvedena do provozu učebna se 17 počítači řady PIII s vysokorychlostním připojením na internet.

V majetku školy je žákovská knihovna s možností výpůjček společné četby a beletrie, učitelům je k dispozici učitelská knihovna. Pro obě knihovny je vyčleněna samostatná místnost.

Využívání materiálního zázemí ve výuce vedení školy průběžně sleduje během hospitační činnosti. Ředitel při plánování dalšího zlepšování vybavení školy vychází z podnětů předsedů metodických orgánů či členů pedagogického sboru. Samotné plánování v této oblasti má koncepci a systém.

Materiálně-technické zařízení (tělocvična v Sokolí ulici) je využíváno širší veřejností.

Materiálně-technické podmínky vzdělávací a výchovné činnosti ve sledovaných předmětech byly hodnoceny jako velmi dobré.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY

Vzdělávací programy

Výuka na prvním i druhém stupni všech žáků ve všech třídách je organizována podle vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/66-2 s platností od 1. září 1996, ve znění úpravy čj. 25 018/98-22 s platností od 1. září 1998 a úpravy čj. 31172/2002-22 s platností od 1. září 2003, včetně poznámek.

Ve spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou zpracovali učitelé společně s výchovnou poradkyní individuální výchovně-vzdělávací programy pro sedm integrovaných žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Po formální stránce odpovídají směrnicí MŠMT. S jejich obsahem byli prokazatelně seznámeni ostatní vyučující.

Vzdělávací program je realizován v souladu s údaji v rozhodnutí o zařazení do sítě škol.

Porovnáním schválených učebních dokumentů s rozvrhem hodin a reálnou výukou inspekce zjistila, že škola vyučuje ve sledovaných předmětech podle platných osnov.

Kontrolovaná povinná dokumentace je vedena pečlivě a průkazně zachycuje průběh vzdělávání i změny počtu žáků ve třídách. V jejím zpracování byly shledány minimální nedostatky.

Výuka je v souladu s učebními dokumenty zvoleného vzdělávacího programu.

Kontrolu plnění učebních osnov provádí ředitel školy společně se svým zástupcem během hospitační činnosti. Kontrola je intenzivní v prosinci, dubnu a květnu. Plán hospitací je nedílnou součástí plánu kontrolní činnosti, vedení školy sleduje i odchylky od časově tematických plánů. Přijatá opatření vždy vedla k nápravě zjištěných nedostatků.

Kontrola naplňování učebních osnov je účinná.

Rozvrh hodin respektuje všechna ustanovení vyhlášky i psychohygienická kritéria (kromě předmětu matematika zařazeného v několika třídách na koncovou 5. či 6. hodinu). Vnitřní řád školy odpovídá ustanovením vyhlášky o základní škole. Zdůrazňuje však spíše povinnosti žáků než jejich práva. Řády odborných učeben schválil ředitel školy. V učebnách jsou vyvěšeny na viditelném místě.

Informační systém vůči žákům a rodičům nezletilých žáků zachovává osvědčené tradiční postupy přenosu informací (informační panely na chodbách a ve vstupním vestibulu, školní rozhlas, třídní schůzky, notýsky, žákovské knížky, individuální návštěvy rodičů, informační zpravodaj města, atd.), integroval však již rychlejší a modernější způsoby pomocí www-

stránek školy i e-mailové adresy ředitele organizace. Struktura informačního systému je promyšlená, žákům, rodičům i ostatní veřejnosti plně vyhovuje.

Organizace výchovně-vzdělávacího procesu je funkční.

Výchovnému poradenství se věnuje učitelka 2. stupně s požadovaným vzděláním pro základní školu, která však neabsolvovala a do dvou let nezahájila kvalifikační studium výchovného poradenství. Ve své činnosti se zaměřuje na řešení výchovných problémů a poradenství pro volbu povolání. Dále koordinuje péči o integrované žáky a žáky se specifickými poruchami učení a chování. Žákům i rodičům nabízí konzultační hodiny. Svou činnost dokumentuje a zpracovává plán výchovného poradenství.

Primární prevenci sociálněpatologických jevů zajišťuje rovněž kvalifikovaná učitelka druhého stupně. Pracuje podle kvalitního a podrobně vypracovaného minimálního preventivního programu, který je rozlišený podle věku žáků a obsahuje východiska preventivní činnosti. Obě pedagožky spolupracují s řadou institucí (pedagogicko-psychologická poradna, úřad práce nebo Preventivní a krizové centrum Arx).

Výchovné poradenství a primární prevence přispívají ke zlepšení kvality výchovně-vzdělávacího procesu.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v občanské výchově, rodinné výchově a dějepisu

Výuka byla sledována u čtyř vyučujících, které splňovaly podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Hospitace se uskutečnily vždy ve třech hodinách předmětů: občanská výchova, rodinná výchova a dějepis. Hodiny probíhaly po věcné i odborné stránce správně.

Cíle vyučovacích hodin byly stanoveny vhodným a přiměřeným způsobem odpovídajícím věku žáků i obecným cílům daných předmětů. Učivo kontinuálně navazovalo na předchozí probranou látku.

Výuka probíhala v kmenových učebnách vybavených standardním školním nábytkem. Estetičnost tříd měla kolísavou úroveň, s minimálním zastoupením nástěnných materiálů využitelných pro výuku. Řada tříd působila strohým až neútluným dojmem. Pomůcky byly používány zejména v hodinách občanské výchovy, v dějepisu se pravidelně pracovalo s učebnicemi a dějepisnými atlasy.

Učitelky volily vhodné metody zprostředkování učiva. Volba vyučovacích metod plně odpovídala probíraným tématům a zaměření jednotlivých předmětů. Frontální výuka byla vhodně kombinovaná s řízenými rozhovory, brainstormingem, řešením problémových situací a především skupinovou prací. Kooperativní učení dokázala efektivně využít zejména učitelka dějepisu vyučující v šestém ročníku. Výuka občanské výchovy se vyznačovala nápaditým výběrem jednotlivých metod a velmi propracovaným strukturováním všech navštívených vyučovacích jednotek. Výuka předmětu rodinná výchova byla vhodně založena na otevřené a intenzivní komunikaci s žáky. V jejím průběhu vyučující reagovaly na aktuální potřeby žáků a změnou činnosti zajišťovaly relaxační prvek výuky. Důsledně v tomto ohledu postupovala pedagožka vyučující občanskou výchovu. Zásady psychohygieny nebyly v převážné většině hodin narušeny.

S výjimkou jedné hodiny dějepisu v sedmé třídě vyučující efektivně podporovaly zapojení žáků do výuky. Žáci většinou dokázali spolupracovat v týmu a předávat si vzájemně nové poznatky nebo opakovat probrané učivo. Nejúspěšněji se dařilo žáky motivovat při občanské výchově.

Učitelky cíleně pracovaly na vytváření pozitivního klimatu tříd. Žáci jejich působení přijímali. Projevovali se aktivně, intenzivně komunikovali s vyučujícími a dokázali prezentovat vlastní názory. Zároveň byli mnohdy nenásilně formováni k toleranci a vzájemnému respektování, což bylo patrné především v hodinách občanské a rodinné výchovy.

Žáci byli hodnoceni především v závěru vyučovacích jednotek. Krátké závěrečné shrnutí nechybělo v žádné navštívené hodině. Výsledky četné klasifikace byly pravidelně zaznamenávány do žákovských knížek.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětech občanská výchova, rodinná výchova a dějepis byly hodnoceny jako velmi dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce na 1. a 2. stupni

Inspekce sledovala výuku ve čtyřech hodinách na prvním a pouze ve dvou hodinách na druhém stupni, protože jedna z vyučujících v průběhu inspekční činnosti onemocněla. Předmět český jazyk byl odučen učitelkami s odbornou a pedagogickou způsobilostí a dlouhodobější praxí. Tyto okolnosti se kladně odrazily v kvalitě výuky. Týdenní hodinová dotace předmětu ladila s učební plánem platným pro školní rok 2003/2004.

Na sledované vyučovací jednotky se vyučující pečlivě připravily. Bezprostřední příprava vycházela z časově tematických plánů zahrnujících témata platných osnov a garantujících návaznost učiva na dříve probranou látku. Výchovně-vzdělávací cíle hodin stanovily učitelky maximálně konkrétně a s ohledem k aktuálnímu stavu třídy. Zejména ve vyrovnávací třídě vyučující citlivě respektovala individuální vzdělávací potřeby žáků.

Vyučování probíhalo v kmenových učebnách. Materiálně-technická podpora výuky byla nadprůměrná. Vhodné učebnice tvořící na prvním stupni ucelené řady z jednoho nakladatelství, rozsah využití pomůcek a didaktické techniky v jednotlivých fázích hodiny přispěly ke zvýšení efektivity výsledků vzdělávání a posílení průběžné motivace žáků. Nástěnné i prostorové pomůcky byly součástí stálé výzdoby tříd prvního stupně.

Ačkoliv převažovala frontální výuka, zkušené učitelky dokázaly výběrem forem a vyučovacích metod efektivně plnit předem stanovené cíle. Skupinové vyučování vytvořilo vhodné interaktivní situace a podpořilo příznivou atmosféru pro učení žáků. Organizaci práce ve skupině navodily učitelky tak, aby se uplatnili i pasivní a méně výkonní žáci. Zvolená forma působila nenásilně na rozvoj sociálního chování žáků a potřebu kooperace při řešení společného úkolu. K efektivitě výsledků vzdělávání přispělo využití mezipředmětových vztahů, vhodné propojení učiva s praxí a v neposlední řadě aplikace dříve nabytých zkušeností žáků. Vřazení rozmanitých činností vždy podpořilo jejich polevující aktivitu a chuť ke spolupráci s vyučující. Výuka probíhala v různých částech třídy, před tabulí, na relaxačním koberci vzadu, v prvních lavicích. Tempo výuky bylo přiměřené, individuální přístup k žákům byl dodržen. Psychohygienické podmínky, během nichž výuka probíhala, byly pro proces učení velmi příznivé.

Vyučující jednaly s žáky přátelsky a otevřeně, žáci na oplátku uznávali jejich přirozenou autoritu a dávali najevo svou důvěru a úctu. Atmosféra ve třídách pozitivně ovlivnila přístup dětí k učení a přispěla ke kvalitě jejich výkonů.

Žáci byli vedeni i k uvědomělé práci s chybou. Výsledky své práce podrobovali vzájemné kontrole, uplatnili sebekontrolu. Nápadité způsoby úvodní i průběžné motivace udržely jejich pozornost.

Hodnocení i klasifikace měly motivační účinek. Učitelky nešetřily chválou, dokázaly vhodně ocenit pokrok, povzbudit pasivní žáky. Klasifikace byla zaznamenávána průběžně do

žakovských knížek. Vyučující pravidelně kontrolovaly všechny písemnosti, sledovaly a hodnotily úroveň a kvalitu vedení poznámek i ve vyšších ročnících.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu český jazyk na prvním a druhém stupni byly hodnoceny jako velmi dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětech přírodověda, přírodopis a fyzika

Hodnocení vychází z devíti hospitovaných hodin u šesti ze sedmi vyučujících, kteří výše uvedené předměty ve škole vyučují. Jeden vyučující přírodopisu byl v době inspekce v pracovní neschopnosti.

Z devíti zhlédnutých hodin bylo pět vyučováno učiteli s odpovídající odbornou a pedagogickou způsobilostí. Čtyři hodiny byly vedeny učiteli bez předepsané kvalifikace, což se v drobných detailech odrazilo v odborné správnosti výuky.

Z hlediska dlouhodobého plánování učitelé pracují s časově tematickými plány, ve kterých jsou obsažena všechna osnovami předepsaná témata. Systematicky je do nich zařazována problematika ochrany člověka za mimořádných situací, vymezena je též náplň laboratorních prací. Průběh zhlédnutých hodin ukazoval na pečlivou bezprostřední přípravu všech vyučujících na výuku hlavně z hlediska jejího obsahu, někteří věnovali pozornost i výběru aktivizujících metod a forem práce.

Výuka na prvním stupni probíhala v kmenových učebnách, dostatečně prostorných, světlých, vybavených vhodným školním nábytkem a pro výuku podnětných. Estetická úroveň učeben, ve kterých (s výjimkou přírodopisu) probíhala výuka na druhém stupni, nebyla optimální. Velmi pěkné prostředí je naopak pro žáky vytvořeno v odborné učebně přírodopisu, ve které je předmět vyučován. Pro většinu zhlédnutých hodin byl charakteristický vhodný a promyšlený výběr názorných pomůcek a audiovizuální techniky, které významně přispěly k efektivitě výuky. Málo byly využity učebnice.

Stanovené cíle sledovaných hodin vždy vycházely ze schválených osnov a byly přiměřeně náročné, učivo vhodně navazovalo na předchozí probíraná témata. Psychohygienické zásady byly dodržovány (větrání, relaxační chvílky, přiměřené tempo, střídání činností).

Ačkoli se některé z hodin vyznačovaly klasickou stavbou s převažujícím frontálním výkladem a nižším zapojením žáků do výuky, ve většině z nich se učitelům dařilo žáky aktivizovat využitím netradičních metod a forem výuky (hlavně skupinové práce, práce ve dvojicích). Některé hodiny charakterizovalo činnostní pojetí vyučování (na vynikající úrovni bylo v devátém ročníku ve fyzice). Ne vždy se naopak dařilo respektovat individuální schopnosti zvláště slabých žáků a důsledně opravovat chyby. Většinou též zbylo minimum času na zopakování a upevnění probraného učiva v závěru vyučovacích jednotek, někdy opakoval místo žáků učitel.

Všechny zhlédnuté hodiny se vyznačovaly klidnou pracovní atmosférou s respektem k dohodnutým pravidlům komunikace. Slovní projev vyučujících byl zřetelný, srozumitelný a až na výjimky spisovný. Zvláště při zařazení praktických činností byli žáci vychováváni ke spolupráci, toleranci a vzájemnému respektu.

Hodnocení žáků je prováděno průběžně. Ve zhlédnutých hodinách mělo většinou pozitivní charakter, avšak pokud byli žáci klasifikováni, byl jim výsledek sdělen bez dostatečného zdůvodnění. Sešitům žáků věnují přiměřenou pozornost hlavně učitelé přírodovědy a přírodopisu.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v přírodovědných předmětech byly hodnoceny jako velmi dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětech informatika, zeměpis a matematika

Bezprostřední příprava učitelů na výuku byla pečlivá, s výjimkou hodin zeměpisu v 8. a 9. ročníku. Byla zaměřena nejen na téma, ale i na materiální zabezpečení a volbu vhodných metod a forem vzhledem k aktuálnímu stavu tříd. Učitelé se prokazatelně zamýšleli nad individuálními vzdělávacími potřebami žáků. Stanovené cíle uzpůsobili přiměřeně schopnostem žáků dané věkové kategorie.

Matematiku vyučovaly dvě odborně a pedagogicky způsobilé učitelky a jeden učitel pouze pedagogicky způsobilý, který má dlouhou pedagogickou praxi. Chybějící odbornost se v jeho sledovaných hodinách neprojevila. Zeměpis vyučují dvě učitelky, jedna je odborně a pedagogicky způsobilá pro výuku na prvním stupni základní školy. Přestože se také jedná o zkušenou učitelku s dlouholetou praxí, v jejích hodinách se projevila řada nedostatků. Zbývající výuku zeměpisu zajišťuje začínající učitelka s pedagogickou způsobilostí. Nedostatky drobnějšího rázu pramenily z její nervozity během hospitace. Předmět informatika je v letošním školním roce vyučován jako nepovinný v pátém a šestém ročníku. V osmém ročníku jako volitelný předmět. Učí jej vyučující s pedagogickou způsobilostí, způsob výuky a výsledky vzdělávání v jím odučených hodinách byly příkladné.

Vyučování probíhalo v kmenových učebnách a odborných učebnách výpočetní techniky. Kmenové třídy jsou prostorné, čisté, většinou vybavené novými nebo udržovanými lavicemi jednotné velikosti. Z didaktické techniky (pevně zabudována) byl použit pouze zpětný projektor.

Efektivita výuky ve zhlédnutých hodinách byla odvislá od schopnosti jednotlivých vyučujících žáky motivovat, zaujmout a zapojit do aktivní spolupráce. V úvodu většina učitelů jasně stanovila cíl hodiny. Úvodní a zejména průběžná motivace napomáhala k vytvoření dobrého pracovního prostředí ve většině hodin. Rezervu spatřuje inspekce v aplikaci mezipředmětových vztahů a důsledném napojení na životní zkušenosti žáků (zejména v matematice). Výuka zeměpisu v osmé a deváté třídě působila nepřipraveně. Hodiny měly chaotický průběh, monolog učitelky působil improvizovaně. Nedostatečná názornost a motivace se projevily nekázní žáků a jejich pasivitou.

Mezi hlavní klady patřila práce s dětmi ze sociálně slabšího prostředí, časté střídání činností během hodiny a využívání metod skupinové výuky. Nedostatkem bylo nedostatečné využívání práce s chybou a nerovnoměrné nebo neřízené zapojování všech žáků do práce. Často se rovněž vyskytovalo používání uzavřených otázek, které žáky nevedly k rozvoji schopnosti uceleně vyjádřit svůj názor a obhájit jej.

Nesporným kladem byl vlídný, přátelský přístup učitelů k žákům, jejich oceňování snahy o pokrok, výrazná a ve všech třídách zřetelná výchova k toleranci.

K hodnocení práce žáků je využíváno nejčastěji písemné testování, méně již ústní zkoušení. Při něm byla známka žákům řádně zdůvodněna. Rozvoj schopnosti sebehodnocení byl zaznamenán pouze v hodinách informatiky. Učitelé využívají i další neformální způsoby hodnocení k ocenění individuálních schopností žáků (pochvalu, úsměv, znaménko atd.). Počet známek za klasifikační období je dostatečný, je využívána celá klasifikační stupnice.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětech informatika, matematika, zeměpis byly celkově hodnoceny jako velmi dobré.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Škola pro hodnocení studijních výsledků žáků využívá kromě vlastních srovnávacích testů pro paralelní třídy i profesionální testy z matematiky, českého jazyka, přírodovědného a

humanitního základu, občas i z jazyků. S celkovými výsledky je pravidelně seznamována pedagogická rada. Škola si stanovila další ukazatele kvality spočívající ve vyhodnocování účasti a úspěšnosti žáků v soutěžích a olympiádách a při přijímacích zkouškách na střední školy. Výsledky byly analyzovány a popsány ve výroční zprávě o činnosti školy za školní rok 2002/2003.

Škola evaluační nástroje částečně používá, nemá je však přesně popsány a systematicky zpracovány.

Celkově hodnotí ČŠI průběh vzdělávání a výchovy jako velmi dobrý.

TEMATICKÁ ZJIŠTĚNÍ

Součástí inspekční činnosti byla tematicky zaměřená inspekce „Posuzování rovných příležitostí mužů a žen“.

Součástí inspekční činnosti byla i tematicky zaměřená inspekce „Úrazovost ve školách“. Část týkající se zajištění bezpečnosti a ochrany žáků při tělesné výchově a plaveckém výcviku školou nemohla být zjištěna pro dlouhodobé onemocnění externího spolupracovníka ČŠI. Dokumentace o úrazech žáků je školou vedena v souladu s metodickým pokynem čj. 33 238/1975-42. Úrazy žáků jsou evidovány v knize úrazů, o registrovaných úrazech byly sepsány záznamy o školním úrazu.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Údaje uvedené v rozhodnutí o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení ze dne 3. února 2003 jsou v souladu s údaji ve zřizovací listině ze dne 11. prosince 2003.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Zřizovací listina příspěvkové organizace Základní škola Jablonec nad Nisou, 5. května 76, čj. 03/2003/ZL/ZŠ ze dne 11. prosince 2003 vydaná Městem Jablonec nad Nisou s účinností od 1. ledna 2003
2. Rozhodnutí o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 12 185/2003-21 ze dne 3. února 2003 vydané MŠMT s účinností od 1. ledna 2003
3. Potvrzení ve funkci ředitele základní školy čj. 1238/S/02/Li ze dne 24. října 2002 vydala Rada města Jablonec nad Nisou
4. Učební plán, podle kterého se k datu inspekce ve škole vyučovalo
5. Učební plán vzdělávacího programu Základní škola čj. 16847/96-2, ve znění úpravy čj. 25018/98-22 a úpravy čj. 311172/2002-22
6. „Vnitřní řád školy“ ze dne 1. ledna 2003 s účinností od 1. ledna 2003
7. Podkladová inspekční dokumentace základní školy
8. Rozvrh hodin platný ve školním roce 2003/2004

9. Časový rozpis doby trvání vyučovacích hodin a přestávek platný ve školním roce 2003/2004
10. Organizační řád ze dne 1. ledna 2003 s účinností od 1. ledna 2003
11. Pracovní řád pro zaměstnance školy, směrnice 0102B z 1. dubna 2001, s účinností od 1. dubna 2001
12. „Zásady hodnocení a klasifikace“ (klasifikační řád), směrnice 9804C ze dne 1. února 2003
13. Časově tematické plány sledovaných předmětů pro školní rok 2003/2004
14. Doklady o nejvyšším dosaženém vzdělání pedagogických pracovníků vedených k datu konání inspekční činnosti ve školním roce 2003/2004 s osobními čísly 8907, 7124, 8767, 512, 8012, 7434, 8317, 8889, 5471, 3927, 4226, 7126, 8628, 8820, 1259, 679 a 5461 (výchovná poradkyně)
15. Záznamy o hodnocení a klasifikaci žáků ve sledovaných předmětech a třídách
16. Sešity a žákovské knížky náhodně vybraných žáků ve sledovaných předmětech a třídách
17. Vyřizování stížností, oznámení a podnětů, č. 4 ze dne 10. února 2004, podpis ředitele školy
18. „Šetření stížnosti“ čj. 198/2004 ze dne 20. února 2004
19. „Klasifikace žáků 2003/2004 – 1. pololetí“
20. „Evidence neomluvených hodin 2003/2004“
21. „Týdenní plány práce“ č. 34, 35, 36 od 9. dubna – 7. května 2004
22. „Plán činnosti školy na školní rok 2003/2004“ zpracovaný po měsících
23. „Plán školních výletů a exkurzí pro školní rok 2003/2004“
24. „Zápis z porady vedení školy z 22. ledna, 4. března, 11. března, 8. dubna a 13. května 2004
25. „Závěry kontroly“ únor, březen, duben 2004
26. „Přehled kontroly sešitů za II. pololetí v jednotlivých předmětech“
27. „Kontrola třídní dokumentace“ školní rok 2003/2004 od třídy V. A do IX. třídy
28. „Kontrola povinné školní dokumentace“ v období od 1. prosince 2003 do 10. prosince 2003
29. „Kontrola dokumentace 2003/2004“ po měsících
30. Zápisy z porad metodického sdružení a předmětových komisí (I. sekce – společenské vědy, II. sekce – přírodní vědy, II. sekce – výchovy, metodická sdružení I a II)
31. Rozhodnutí o odkladu nástupu povinné školní docházky čj. 359/2004, 261/2004, 363/2004, 451/2004, 452/2004
32. „Zpráva o činnosti školy za školní rok 2002/2003“ ze dne 22. srpna 2003
33. „Minimální preventivní program školy v oblasti prevence sociálněpatologických jevů“ ze dne 13. prosince 2000.
34. „Dokumentace metodika sociálněpatologických jevů“ ve školním roce 2003/2004
35. „Deník výchovného poradenství“ ve školním roce 2003/2004
36. Dotazníky tematicky zaměřené inspekce
37. Záznamový list tematicky zaměřené inspekce
38. Plán předmětové komise přírodovědných předmětů na školní rok 2003/2004 zpracovaný předsedkyní komise, nedatován
39. „Provozní řád pracovníků přírodopisu“ ze dne 4. září 2000 podepsaný ředitelem školy

40. „Provozní řád pracovny chemie/fyziky“ ze dne 4. ledna 1999 podepsaný ředitelem školy
41. „Provozní řád počítačové učebny“ z 20. května 2002

ZÁVĚR

Škola vyučuje na obou stupních podle vzdělávacího programu Základní škola.

Personální zabezpečení výuky je v hospitovaných předmětech na velmi dobré úrovni, výjimku tvoří přírodovědné předměty (opakovaná nemocnost, výuka převážně vedena učiteli, kteří nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, střídání vyučujících přírodopisu po ročnících).

Řídící činnost vedení školy je systematická, organizační struktura jasná a promyšlená, kontrolní a hospitační činnost vytváří podmínky pro uvědomování si potřeby růstu kvalifikace a zapojování se do dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a zvyšování efektivity vyučovacího procesu.

Materiálně-technické podmínky výchovně-vzdělávacího činnosti hodnotila ČŠI také jako velmi dobré. Prostorové podmínky jsou vzhledem k počtu žáků vynikající, řada tříd byla přeměněna na odborné učebny, které jsou pro výuku až na učebnu fyziky-chemie pravidelně využívány. Vybavení pomůckami, učebnicemi a didaktickou technikou umožňuje v plném rozsahu realizovat učební osnovy. Společné prostory v obou budovách a učebny prvního stupně působí esteticky. V úpravě učeben na 2. stupni zaznamenala ČŠI rezervy.

Většina hospitovaných hodin byla připravená, cíle zvolili učitelé přiměřeně schopností žáků. Ačkoliv převládala frontální výuka, efektivita výuky byla v některých předmětech posílena zařazením práce ve dvojicích, ve skupinách, kladením otevřených otázek, činnostním pojetím vyučování.

Klima školy i tříd bylo příjemné, žáci jsou cíleně vedeni k vzájemné toleranci a respektování stanovených pravidel chování.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Složení týmu	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Helena Čeřovská	v. r.
Členové týmu	PhDr. Milan Adamec	v. r.
	Ing. Petr Kadlus	v. r.
	Ing. Kateřina Nováková	v. r.
	Jana Čermáková	
	Ivana Kolářová	
	Libuše Škoudlilová	

V Liberci dne 21. června 2004

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 24. června 2004

Razítko

Ředitel školy, nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení	Podpis
Mgr. Aleš Kačer, ředitel školy	v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Masarykova 28, 460 01 Liberec. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Hodnotící stupnice:

Stupeň
Vynikající
Velmi dobrý
Dobrý
Vyhovující
Nevyhovující

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad – odbor školství a mládeže, Masarykova 18, 460 01 Liberec	2004-07-09	h4-1261/04-5181
Město Jablonec nad Nisou, Mírové náměstí 19, 467 51 Jablonec nad Nisou	2004-07-09	h4-1261/04-5181

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány.